

FÖRSTUDIERAPPORT

Glesbygdsidentitet

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1.	Förord	3
2.	Syfte	3
3.	Bakgrund	4
4.	Inledning	5
5.	Förstudiens innehåll	6
1.	Röd-Gul-Grön	6
2.	Evenemang/aktiviteter	22
3.	Statistik	30
6.	Diskussion	32
7.	Slutsatser	33
8.	Bilagor	34

1. FÖRORD

Vi vill börja med att tacka er ungdomar från Ljungaverk, Fränsta, Torpshammar och kringliggande byar, samt tack till "mötesplatsen" Fränstaskolan högstadium, lärare, tjänstepersoner och ideella m fl för att vi fått "hängt" med er och att ni öppnat upp er och gett av er tid till denna förstudie. Denna rapport finns för att synliggöra vad ni unga ser för utmaningar och vad som skapar framtidstro.

Rapporten är skriven på ett sätt som riktar sig till er unga, för att ni ska ha möjligheten att se vad vi iakttagit under det här året, men även ni övriga vuxna, bybor och utsocknesbor ska kunna läsa och se vilket engagemang och vilka utmaningar som snappats upp under året 2019 och första delen av 2020

Skolan har blivit mötesplatsen som förstudien till stor del utgått ifrån då det är er "arbetsplats".

Denna förstudie ska belysa vilka hinder som finns, men studien ska inte skapa någon eller några syndabocker. För vem du än är som läser denna rapport så har du, precis som alla andra ett ansvar och en möjlighet att bidra till att bygden positivt utvecklas och att det finns en känsla av framtidstro just här.

Det är en svår uppgift för oss som skriver den här rapporten att beskriva vad ni alla unga uttryckt, eftersom ni alla uttryckt väldigt mycket och tyckt så olika saker. Så för att inte denna rapport ska bli gigantiskt tjock så kommer vi beskriva de generella uttryck som vi snappat upp under det här året.

2. SYFTE

Att ta reda på vilka hinder som finns för er att skapa framtidstro. Med (er) menar vi unga som är i högstadieåldern och går på Fränstaskolan i Ånge kommun. Vad tycker ni skapar bra motivation till lärande, goda sociala attityder och vad får er att känna framtidstro?

3. BAKGRUND

Lotten Rapp, Andrea Eriksson, Tomas "Håkki" Eriksson och Lars Qvarngård, startade denna projektgrupp då vi fick höra av er unga att ni på olika sätt inte trodde på framtiden. Vi hade även lyssnat in negativa toner i vuxenvärlden, vi såg en negativ medierapportering och en nedåtgående statistisk trend i högstadieelevers skolresultat.

Varför denna förstudie? För det första är ni unga de viktigaste som finns i utvecklingen av den här bygden. När projektgruppen var sammansatt diskuterades flera tillvägagångssätt och "vad kan vi göra!?" men projektgruppen insåg ganska snart att det är ni unga själva som måste avgöra vad ni tycker är viktigt och vad ni själva vill jobba med för att förveckla. Projektgruppens uppgift i denna studie är därför att lyfta det ni säger och uttrycker.

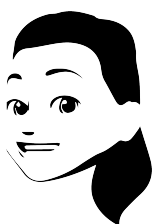
Tillvägagångssättet i förstudien blev därför att lägga flertalet arbetstimmar på att "hänga" med er för att lyssna in vad ni har på gång och vart utveckling fastnar. Utöver det har projektgruppen tagit del av LUPP undersökningar, statistik från Skolverket, läst in oss på rapporter, arrangerat möten och deltagit vid många av era aktiviteter.

4. INLEDNING

För att förstå nuläget hos er unga har projektgruppens Andrea och Tomas "Håkki", lagt mycket arbetstid på att "hänga" med er under skoltid och på aktiviteter efter skoltid. För att sammanställa alla dessa intryck så har vi gjort en "röd-gul-grön"-modell, där röd är saker som ni inte tycker fungerar så bra, gult är utvecklingsbart och grönt är välfungerande. Andrea och "Håkki" har antecknat ned vad elever sagt i elevperspektivet, de har också skrivet ner sina egna perspektiv i frågan.

För vuxna som inte känner Andrea och "Håkki" så kommer här en kort presentation;

ANDREA ERIKSSON, Norrskenshälsan

Andrea är en stark egenföretagaren inom hälsa och personlig träning som brinner för denna hembygd i Ljungandalen. Hon är proffs på att lyssna och att skapa energi.

TOMAS "HÅKKI" ERIKSSON

Raggare, egenföretagare och sann glesbygdsinspiratör. "Håkki" dyker upp i olika sammanhang som till exempel i filmprojekt, som föreläsare och på t-shirt tryckeri i Ljungaverk.

5. PROJEKTETS INNEHÅLL - STUDIE

5.1 Röd-Gul-Grön

Detta är vad Andrea och Tomas antecknat när de "hängt" med er unga

Ej fungerande

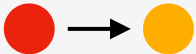
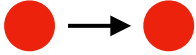

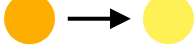
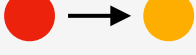

Utvecklingsbart

Väl fungerande

Aktivitet	Status		Kommentar
	Januari VT19	Juni VT20	
1. Fritidsaktiviteter Bla. Fränstagår'n			Se sid.8
2. Entreprenörskapet UF & ungdomsskapande event			Se sid.9
3. Jobbutsikter Sommarjobb/praktik			Se sid.10
4. Hemmets syn på framtiden och vidareutbildning			Se sid. 11
5. Demokratiska möjligheter Elevråd			Se sid.12
6. Tjejer och killars roll i grupperingar			Se sid.13
7. Gemenskap årskurs 6-9			Se sid.14
8. Fysisk aktivitet Rörelse i högstadieålder			Se sid.14
9. Projektkassa			Se sid.15
10. Kontakt med media			Se sid.16
11. Arbetsro i klassrummen Tider, lektiosstart, mobilanvändning, korridorsarbete, röd tråd			Se sid.17

12. Uppföljning av icke-önskvärt beteende		Se sid.18
13. Organisatorisk struktur Elev-Lärare-Rektor-Förvaltning-Nämnder		Se sid.19
14. Förslag om förflyttning av högstadium till Ånge		Se sid.20
15. Fysisk skolmiljö inne		Se sid.21
16. Fysiska skolmiljön ute		Se sid.21

1. FRITIDSAKTIVITETER →

Andrea och "Håkki" har förstått att fritiden är viktig för att ni ska känna framtidstro i bygden. När de har "hängt" med er så har det här kommit fram;

Ungdomsperspektivet

Många av er unga uttrycker att det inte finns så mycket att göra på fritiden. Hjälper man er på lite på traven så kommer ni på en gigantisk lista på saker som går att göra. Både i organiserat föreningsliv och i spontana aktiviteter.

Det som kommit fram är lite klagomål från er om ungdomsgården Fränstagårn´ och det är att det inte händer något där och att ni inte får vara med och bestämma.

Citat om fritidsaktiviteter som även bekräftas i LUPP-undersökningen

- Det skulle vara bra att ha 4 bussresor om dagen, så man kan ta sig till fritidsaktiviteter
- Vi skulle behöva en samlingsplats för epatraktorer
- Ett ställe att spela basket på efterfrågas
- Träning i showdans efterfrågas
- "Jag vet inte vad det är jag saknar på fritiden, men jag skulle vilja ha flera alternativ att välja på"

Andrea & "Håkki" perspektiv

Ibland efterfrågar ni unga aktiviteter som redan finns, eller som ni själva med enkla medel skulle kunna dra igång. Utbudet och möjligheterna som redan finns har vi försökt påminna om under samtalen detta år. Föreningslivet ska också veta att det är unga som inte vet om att ni finns. Ett sätt att nå fram till dom är affischer och sociala medier.

Vi ser att ungdomsgården Fränstagårn´ tidigare år har försökt få med er unga i arbetet med att till exempel driva kiosken, detta och annat har tyvärr ebbat ut. Som vi ser det så får inte ni unga och inte ni i personalen ge upp i detta arbete om ni vill att gården ska få finnas kvar och utvecklas.

2. ENTREPRENÖRSSKAPET →

Det andra ämnet som Andrea och "Håkki" snappade upp var olika drömmar om entreprenörskap;

Ungdomsperspektivet (företagande)

När det pratades om företagande och entreprenörskap, så svarar ganska många av er att ni i framtiden kan tänka er att driva eget lastbilsåkeri, bli proffsgamer, guide, driva egen frisørsalong, eventarrangör, skidproffs, matproducent eller bli youtuber.

Andrea & "Håkki" perspektiv (företagande)

I början av perioden handlade ert entreprenörskap mycket om att följa föräldrars företagande fotspår, men projektgruppen har sett ett generellt vidgande, då flera olika inspiratörer till entreprenörskap varit i skolans miljöer (exempel på sid 11-13).

ELEV-SKAPADE EVENEMANG

När vi kom in VT 2019 till skolan, uppfattade vi att ni inte var så vana vid att tänka på vad ni skulle vilja skapa för något nytt? Vi och lärare har generellt fått vara väldigt stöttande för att få fram era tankar och egna ideér på event, aktiviteter eller nya mötesplatser et.c. Det har hänt mycket på den fronten under året (exempel på sid 11-13).

3. JOBBUTSIKTER

Om jobb, PRAO och vidarestudier hade ni många olika tankar som Andrea och "Håkki" nu har antecknat ned;

Ungdomsperspektivet

SOMMARJOBB OCH PRAO

Frågan om sommarjobb och PRAO var väldigt aktuellt samtalsämne under 2019, efter det kom Corona-pandemin och pausade det läget för en stund. Det som sas av ett större antal var att det enda sättet att hitta ett "roligare" uppdrag var om man hade kontakter genom sin familj eller via vänner.

VIDARESTUDIER OCH FRAMTIDSJOBB

När det pratades om framtidsjobb och skolresultat för vidarestudier, så kommer många olika svar. Tyvärr är det för många som ryckte på axlarna och inte ville så mycket mer än att "kanske bli godkänd".

Andrea & "Håkki" perspektiv

SOMMARJOBB OCH PRAO

Vi två, alltså Andrea och "Håkki" är två "annorlunda" företagare och när vi av intresse har frågat andra företagare och arbetsgivare om möjligheten att ta emot PRAO elever, så finns möjligheten hos många fler än vad ni elever vet om. När vi frågar er elever så "fastnar" oftast förslagen vid de vanligaste arbetsgivarna, men det finns så många fler.

Sommarjobb är lite klurigt 2020 speciellt för dem som inte fyllt 16år, men möjligheter finns har vi hört av dem som hittat sig ett sommarjobb.

I tankarna om framtidsjobb så är det fortsatt väldigt få av er unga som kan rabbla upp flera annorlunda jobb ute i världen och lokalt här på byn.

"När ni funderar på jobbutsikter, så vill jag tipsa om att det finns väldigt många gamla Fränstaskolanelever som hittat roliga och annorlunda jobb. Fråga oss i projektgruppen så tar vi gärna fram kontaktuppgifter."

4. HEMMETS SYN PÅ FRAMTIDEN OCH VIDAREUTBILDNING →

I detta ämne har Andrea och Tomas antecknat ned ett flertal liknande citat som det nedan och när ni elever drar era kommentarer, så har de kunnat ana att det är ord som kommer hemifrån.

Ungdomsperspektivet

Citat

"jag behöver inte högre betyg för att komma in på gymnasiet"

"jag orkar inte bry mig"

"mamma säger att det inte är någon idé att jag pluggar för jag kommer ändå inte klara av gymnasiet!"

Andrea & "Håkki" perspektiv

Självklart säger långt ifrån alla Fränstaskolans högstadielärover och föräldrar citat som ovan. Men när vi följer er generation så tittar vi på generella drag. Det drag vi ser är att en "ofördelaktigt stor andel" av era föräldrar förmodligen proppar på en negativa inställning till vidareutbildning. Det känns tråkigt, speciellt när vi ser så mycket potential. Det är också en påminnelse till alla vuxna som läser detta att många unga behöver studiepepp, och det är viktigt för hela samhället!

5. DEMOKRATISKA MÖJLIGHETER →

Det var ingen som direkt gick fram till Andrea och "Håkki" och sa "nej, det är ett problem med vårt minimala inflytande i demokratin" men indirekt var det ändå den typen av klagomål som kom fram och att ni uttrycket att ni inte känner er hörda.

Ungdomsperspektivet

VT 2019 sa många av er unga att ni inte visste vart ni skulle vända er i skolan eller i samhället med åsikter, eller om ni hade tankar om orättvisor eller med ideér till utveckling och förbättringar. Under den första delen av projektperioden fanns tyvärr inte heller något elevråd på ert högstadium.

Andrea & "Håkki" perspektiv

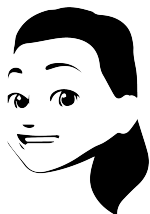
EXEMPEL;

Några unga sa "vi tycker att våra skollokaler är tråkiga, vi skulle vilja vara med och måla om rum på skolan", då kom ett snabbt "nej" svar från vuxenvärlden.

Vi vuxna (Andrea och Tomas), kan förstå att det är svårt att ordna att de unga får måla om, då det är ÅFA som äger skolans fastighet. et.c. Det finns säkert många anledningar till nej, men med vårt perspektiv så ser vi vad otroligt viktigt det är att det finns tid i vuxenvärlden till att fånga upp och guida vidare ungas engagemang.

ELEVRÅD

Elevråd har under förstudietiden återskapats på skolan, men av det vi ser så behövs det personal som är engagerad, utbildas och som får arbetstid och möjligheten att stötta denna ny/gamla organisation.

Unga! - "Ni har så många bra ideér! När ni har dessa ideér så finns det vuxna på bygden som vill och kan stötta. Jag och "Håkki" tycker det är kul att vara bollplank och kan oftast skicka er vidare!

6. TJEJERS OCH KILLARS ROLLER I GRUPPERINGAR

Det behöver inte vara ett problem att det finns olika roller bland killar och tjejer. Det som vi tar upp här är de negativa sidor som ni unga uttryckt.

Ungdomsperspektivet

”**Stämning** på skolan har varit tuff och vi ville att tjejer bättre skulle kunna klarar hårda ord från främst killar.” Ett beskrivande citat från er tjejer som ansökte projektet Kick Off Våruset på högstadiet.

Andrea & ”Håkki” perspektiv

Vi såg såklart att ni var alla typer av individer med olika tagna och givna roller, men vi blev lite förvånade över att det var en mer gammaldags könsnorm i grupperingar än vi trott innan projektet påbörjades. Det som var roligt att se var att det fanns tjejer och lärare som sett detta och engagerat sig i frågan såsom arbetet med tjejernas Våruset och arrangemanget med att tjejer ska få besöka utbildningar som är mansdominerade och att killar ska få besöka gymnasieutbildningar som är kvinnodominerade. Det som vi tar vidare i diskussionen är de negativa sidor som killar framför med att vara kille. Ett exempel är hur vissa sagt att det är något negativt att vara en ”plugg-kille på skolan”.

7. GEMENSKAP ÅK 6-9 →

Gemenskapen mellan klasserna är ett ämne som ni nämt som viktigt, speciellt sexor och sjuor i förhållande till nior.

Ungdomsperspektivet

Äldre elever såsom elever i åk.9 hjälper yngre i elever i åk.6 och 7 med svenska, internetuppgifter etc.

I augusti 2019 arrangerade nyblivna åk. 7 med hjälp av lärare en välkomnande kickoff för att välkomna elever i nya åk 6.

Andrea & "Håkki" perspektiv

Detta arbete med att ha ett planerat, gemensamt skolarbete på skolan hade lärare påbörjat när vi kom till skolmiljön och vi såg under förstudietiden att detta hade goda effekter. Även kickoff-eventet för nya 6 var något som vi såg förbättrade gemenskapen.

8. FYSISK AKTIVITET →

Inom detta ämne är Fränstaskolans högstadium på hugget!

Ungdomsperspektivet

Fysisk aktivitet uttrycker många av er som viktigt och kul. För en del kan det kännas lite svårare att motivera sig och vissa tycker till exempel att "det är pinsamt att bli svettig."

Andrea & "Håkki" perspektiv

Det märktes att hela skolan satsat medvetet på fysisk aktivitet. Det är toppenbra! Vissa högstadielärare körde fysisk aktivitet i klassrummen. Det har under året gjorts ett flertal event som bla stimulerat fysisk aktivitet. Om vi ska beskriva skolidrotten så är den ibland av förklarliga skäl stöjig, det svåra vi kan se är att anpassa de skiftade nivåerna av hur elever vill röra sig. En annan sak är att vissa inte vill byta om före/ efter idrottslektion och det finns en önskan om att kunna byta om och duscha enskilt. Motivation till rörelse är såklart varierad men möjligheter och förutsättningar har skapats på ett bra sätt av personal.

9. PROJEKTKASSA →

Projektkassa eller pengar för oförutsedda utgifter.

Ungdomsperspektivet

När vi elever med lärare vill göra nya "projekt" så finns verkligen inga pengar.

Andrea & "Håkki" perspektiv

Det syns att det behövs ett utrymme för oförutsedda utgifter, för kör bara skolan på "så som vi alltid gjort" så tappar många elever och personal driv och framtidstro. Skol IF har en kassa som byggts upp genom åren. Det vi ser är att det nya elevrådet skulle behöva hitta en ekonomisk modell så att även de kan ha en kassa där!?

Under året har vi även sett lärare och elever med ideér hitta arbetssätt som fungerat med privata och ideella samarbetspartners.

10. KONTAKT MED MEDIA →

”Vi behöver påminna varandra, eller ha rutiner för att hela tiden kontakta lokalmedia när det händer positiva saker runt er unga på bygden!”

Andrea & ”Håkki” perspektiv

Under förstudietiden har fler och fler positiva artiklar skrivits om er unga, det tror vi inte enbart beror på att ni ökat antalet aktiviteter utan också att ni kommit ihåg att berätta om det.

- **LISTA: Fem förklaringar till varför Fränsta har utsetts till Årets by i Västernorrland**
3) Rörelsesatsning på Fränstaskolan <https://www.st.nu/artikel/lista-fem-forklaringar-till-varfor-fransta-har-utsetts-till-arets-by-i-vasternorrland>
- **Efter veckans skolmöten – många politiker tveksamma till nedläggning: "Tror inte det blir någonting"**
<https://www.st.nu/artikel/efter-veckans-skolmoten-manga-politiker-tveksamma-till-nedlaggning-tror-inte-det-blir-nagonting>
- **Rörlig avslutningsvecka för Fränstaskolans elever – dubbla kändisbesök i tränings tecken**
<https://www.st.nu/logga-in/rorlig-avslutningsvecka-for-franstaskolans-elever-dubbla-kandisbesok-i-traningens-tecken>
- **Fortsatt hälsosatsning på Fränstaskolan – kända träningsprofiler ska få eleverna i rörelse**
<https://www.st.nu/logga-in/fortsatt-halsosatsning-pa-franstaskolan-kanda-traningsprofiler-ska-fa-elevema-i-rorelse>
- **Fränstaloppet satte unga ben i rörelse: "Ett kul sätt att göra någonting extra"**
<https://www.st.nu/logga-in/franstaloppet-satte-unga-ben-i-rorelse-ett-kul-satt-att-gora-nagonting-extra>
- **Kändistränaren Mårten Nylén på besök i Fränsta – Skol-IF fixade både studiebesök och föreläsning**
<https://www.st.nu/logga-in/kandistranaren-marten-nylen-pa-besok-i-fransta-skol-if-fixade-bade-studiebesok-och-forelasning>
- **Rusig motionssatsning i Fränsta – jakt på rörelseglädje med Våruset i sikte: "Vill få i gång tjejerna"**
<https://www.st.nu/logga-in/rusig-motionssatsning-i-fransta-jakt-pa-rorelsegladje-med-varruset-i-sikte-vill-fa-i-gang-tjejerna>

11. ARBETSRO I KLASSRUMMEN

Detta var ett orosämne för Håkki och Andrea.

Ungdomsperspektivet

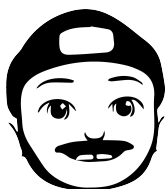
Det varierar väldigt mycket, under vissa lektioner är det lugnt, det dricks inte dricka, mobiltelefonen lämnas in, korridorsarbetet sköts som det ska och man vet vad som gäller när man gör fel, tex kommer in sent i klassrummet etc.

Andrea & "Håkki" perspektiv

Andrea och "Håkki" såg detta med lite olika ögon, Andrea tyckte det var "ljudmässigt" lugnare i klassrummen än hon anat och "Håkki" blev förskräckt. I några klassrum och på vissa lektioner uppfattade han att det som att det inte fanns en enda elev med ett pluggfokus. I för många lektionssalar handlade de första 5min om att få bukt med vilka som hade mobiler och vilka som lyckats dölja det för läraren. Många använde arbetsdatorn till att kolla Youtube eller spela Fortnite. Vissa beställde energidryck som levererades in i klassrummet av en annan elev. Och återigen.. mobilen.. den kan störa en hel klass då t.ex en elever får en bild som denne sedan vill visa de andra...

Arbetsron i klassrummen jobbar alla lärare så gott man kan med, men av det vi kan se så skulle man vilja se ett krafttag nu inför HT2020 när mentorer nyanställs. Att hela personalen sammansvetsas starkt. Det man vill se är att personal orkar vara tydlig och att alla ska våga hålla i skolans regler varje dag, varje lektion. Man vill också se att föräldrar/bybor hjälper personal och andra föräldrar att hålla i och förstå skolans regler.

Det är väldigt glädjande att Fränstaskolan anställer mentorer på heltid till höstterminen 2020, det tror vi kan leda till succé för arbetsron!

"Personalen! När höstterminen 2020 drar igång. Se till att sammansvetsa hela arbetsteamet starkt i vilka skolans regler är (tex mobilanvändning) och repetera dem positivt för varandra under hela läsåret. Inkludera även fältassistenterna i arbetet!"

12. UPPFÖLJNING AV ICKE-ÖNSKVÄRT

BETEENDE →

Ungdomsperspektivet

Elever visar tyvärr att ni vet exakt vilka olika konsekvenser hos olika personal ert icke önskvärda beteende ger och när reglerna är otydliga, så finns det ett antal som passar på.

Andrea & "Håkki" perspektiv

Vi har under året förstått att det finns en trappstegsmodell i hur lärare/personal ska agera vid uppföljning av icke önskvärt beteende. På grund av flera faktorer såsom tidsbrist, brist på stöd etc så har vi iakttagit att dessa alla steg inte alltid används såsom det är bestämt. Vi hoppas att de nyanställda mentorena höstterminen 2020 och lärare introduceras till varandra på ett bra sätt och att ni får möjligheten att fördela arbetet tydligt mellan varandra och att ni blir ett starkt team!

13. ORGANISATORISK STRUKTUR

Elev-lärare-rektor-förvaltning-nämnder

Detta är ett ämne som inte ni unga lyft, men som vi sett påverkar er negativt.

Andrea, "Håkki", Lotten & Lars perspektiv

Vi kan se att elevprestationer, elevhälsan och själva skolmiljön på Fränstaskolans högstadium skulle drastiskt förbättras om den organisatoriska strukturen blev förtydligad.

- Fördelen med att Ånge kommun är en liten kommun är att anställd personal på olika förvaltningar har en närhet till varandra, man vet vilka de flesta är. Problemet som vi ser är att till skillnad från en stor kommun så har Ånge har väldigt liten organisation, alltså färre anställda tjänstepersoner och varje tjänsteperson har ett väldigt stort spektra i vilka typer av problem man ska lösa på sin arbetstid. I detta stora spektra av saker som ska göras så ser vi att ledarskapet är för klen i vilket arbete som ska prioriteras och "vart vi ska vara om 10år". Alla är för stressade, så man springer på akut-bollar och det kastas hela tiden in nya akutbollar.
- Vi har sett att Lilla Soc/Hum är ett försök till att tjänstepersoner i utbildningsförvaltning och socialförvaltning och politiker i motsvarande nämnder ska få insyn i varandras arbete för att undvika att soc är ett stuprör och utbildning är ett stuprör, men det räcker inte med att "veta vad de andra gör", det måste styras upp under ett gemensamt kommunalt paraply där varje tjänsteperson jobbar mot gemensamt tydliga och långsiktiga mål, delmål och uppföljningar och att man vet vad som ingår i vardera uppdrag.
- Vi ser att det skulle vara till fördel om gamla och nya politiker kontinuerligt fick utbildas i vilket forum vardera fråga ska drivas, så att till exempel inte kommunfullmäktige går ner i för många detaljfrågor. Vi ser också att politiker är för involverad i frågor där tjänstepersoner såsom en rektor skulle kunnat bidragit med kunskaper om verksamheten innan beslut tas.
- Vi ser att fältassistenter i Ånge kommun gör ett väldigt viktigt jobb. De går som anställda på socialförvaltningen, men kan jobba praktiskt i gråzoner mellan tre olika förvaltningar. Deras uppdrag är jätteviktig för ungdomar som hamnar mellan stolar, detta då de är anställda på socialtjänst (soc), men kan jobba i utbildningsförvaltnings lokaler (Fränstaskolans högstadium) och i utvecklingsenhetens kultur och fritidsförvaltning lokal (ungdomsgården Fränstagård) m.m. Tyvärr är deras tid begränsad och de hamnar lätt hos unga som har det väldigt problematiskt, vilket blir väldigt tidskrävande i deras uppdrag.

14. FÖRSLAG OM FÖRFLYTTNING AV HÖGSTADIUM TILL ÅNGE →

Hösten 2019 hade utbildningsnämnden utifrån en lokalutredningen som PWC genomfört 2017, lagt förslag om att bland annat Fränstaskolans högstadieelever, åk 7-9, skulle förflyttas in till Minervaskolan och att Ljungaverk och Torpshammars skola skulle läggas ned och att dessa elever skulle förflyttas in till Fränstaskolan.

Ungdomsperspektivet

Ni unga uttryckte att det inte skulle gå för de som idag bor långt ifrån Fränstaskolan att pendla hela vägen till Ånge. Detta skulle göra att familjer skulle behöva flytta från kringliggande byar mot centralorter.

Andrea, "Håkki", Lotten & Lars perspektiv

Denna fråga väckte ett stort engagemang i Torpshammar, Ljungaverk och Fränsta. De öppna dialogmöten på vardera plats var välbesökta. Förslaget gick ej igenom.

15. FYSISK SKOLMILJÖ INNE →

Ungdomsperspektivet

Det saknas fortfarande ställen att hänga på inne, eller ställen där man kan "gömma sig"/vara i fred på rasten

Andrea & "Håkki" perspektiv

Skolans personal har under året vi "hängt" på skolan försökt piffa till med kuddar, blommor, textilier. Det tror vi är jättebra. Ett klassrum har rustats upp under denna period, det är bra.

Som två vuxna utifrån önskar vi att skolmiljön piffades till ännu mer. Vi tror att elever och lärare kan jobba ännu bättre i en fin och kreativ skolmiljö.

16. FYSISK MILJÖ UTE →

Ungdomsperspektivet

Exempel:

1. Om det gick skulle vara kul om man på skolgården kunde ha en egen elevparkering som man fick dekorera och utveckla på rasterna.
2. Det skulle vara kul om vi kunde få vara mer på hembygdsgårdens mark
3. Skulle man kunna ha utomhusbelysning, mer utemöbler, konst, roliga lösningar, grönska?

Andrea & "Håkki" perspektiv

Det är toppen att parkourbanan kom till under denna förstudieperiod. Det ser ut som att den används flitigt av ungdomarna. Vi tror att fler saker går att göra i skolans utemiljö. Närvaron av ÅFA, personal från fritidsenheten eller ideella aktörer skulle behöva öka och att högstadiееlever får vara med och påverka hur den fysiska utemiljön sköts och utvecklas på deras skolgård.

5. PROJEKTETS INNEHÅLL - STUDIE

5.2. Evenemang/aktiviteter

Projektet har arrangerat ett eget event för att informera om denna förstudie. Projektgruppen har sedan deltagit vid ett flertal ungdomsevent för att "hänga" och förstå vilka hinder de unga ser och upplever när de försöker skapa framtidstro i sin bygd, Här kommer ett axplock:

Infomötet 21 februari 2019

Detta möte ägde rum i FränstaGårn's filmvisnings rum, 45 (+4) personer i form av föräldrar, morföräldrar, föreningsledare, politiker, lärare och övriga bybor slöt upp och deltog i eventet för att dels informeras om hur och varför förstudien startats. Det berättades då även att projektgruppen var på gång att påbörja arbetet med att "hänga" med ungdomarna i deras skol- och fritidsmiljö för att lyssna in vad som var på gång i deras tankar om framtiden.

I mötets diskussionsövningar lyftes dessa tankar och idéer;

- Citat från diskussionen; "det är ju bygden tillsammans som fostrar barn och unga"
- Många föräldrar skulle önska att de kunde skapa en naturlig mötesplats där de träffar andra föräldrar, för att diskutera vad som händer kring deras unga på byn.
- Vilka idéer har hörts från ungdomar om projekt/events som skulle kunna bli ett Young Events, paraplyprojekt?
- Vilka "små events/projekt" kan vuxna/föräldrar skapa tillsammans med de unga
- Föräldrar skulle vilja känna sig inbjudna en gång till ungdomsgården
- Det finns unga som önskar mer kultur, drama, sång och dans. Kan ett starkare samarbete med Ålsta folkhögskola skapas?

- Skollovs-läger är något som unga efterfrågat, är det något de själva kan utforma?
- En lärare från Bobergsgymnasiet berättade om en tankeövning där eleverna får en "låtsas pengapåse" med frågan, vilka fritidsaktiviteter skulle du skapa med dessa pengar? Om du får en till pengapåse, vad skulle du skapa i skolmiljön?
- De unga har uttryckt intresse när de fått lyssnat/träffat gamla elever som berättat om deras nuvarande jobb/studier/kulturutövande/idrotter etc
- Läxhjälp, visst har kyrkan varit aktiv i det?
- Fritidsbanken, vad händer där?
- Högstadiееlevs PRAO går att utveckla, många föräldrar/bybor uppger att de har goda kontaktnät och vill hjälpa fler unga i detta

Föreläsning med kändis-tränaren Mårten Nyhlén, 3 april 2019

Arrangerat av

1936

Finansierat av

Under vårterminen befann sig Andrea och Tomas bland de unga och snappade upp tillsammans med läraren Eva Pålsson att de unga jättegäma ville att kändisen och profil tränaren Mårten Nyhlén skulle komma till skolan. Torps Skol IF styrelse (ca 6-9 elever) skrev sedan en projektansökan till Leader Mittland Plus, paraplyprojekt Young Events och deras eventidé blev beviljad.

Dessa citat fångades upp av förstudiegruppen Glesbygdsidentitet:

- "Det ska bli sjukt spännande att Mårten kommer hit"
- "Vi har nog inte haft nån sån här känd person på skolan förut"
- "Det var kul att få visa honom runt, att han åt lunch med oss i matsalen och att han tyckte att det är sån fin utsikt ned mot sjön"
- "Mårten sa att han tyckte de var kul här och att han kan tänka sig att komma tillbaka"
- "Men det där med att söka och redovisa EU-pengar var ganska svårt"

Epa & Moppe träff i Ljungaverk, 18 maj 2019

Eventet arrangerades av yngre och lite äldre medlemmar av Karlsro Flyers, en motorträff med uppvisning av epor och mopeder i diverse skick, samt decibel-testning av epors stereoanläggningar. Tomas Håkki och Lotten var på plats för att lyssna av kommentarer och tankar hos några av dessa cirka fyrtio unga tjejer och killar.

Detta är saker som fångades upp

- "Det är mycket jobb med att arrangera ett sånt här event, men det är kul."
- "Vi kommer nog vilja göra fler såna här grejer"
- "En dröm skulle vara att skapa en mek-ungdomsgård typ i Ljungaverk, alltså ett stort garage där vi alla kan vara"
- "Jag tror man skulle kunna jobba med såna här grejer, typ både som kille och tjej"

Kick-off för att välkomna nya 6or! 29 augusti 2019

Årskurs sju välkomnade årskurs sex in till högstadiet med en kick-off och för att man skulle lära känna varandra gjordes aktiviteter såsom paddling, crosskörning, äventyrsbanor, minigolf, hockey, sup-paddling, kajakpaddling, m.m. Tomas Håkki, Andrea och Lotten var med under kick-offen för att lyssna av läget hos eleverna som bor i Torpshammar, Frånsta och Ljungaverk och i byarna runt omkring.

Detta är saker som sas av elever i årskurs sex och sju:

- "Vi ville arrangera det här med hjälp av lärarna Eva P och Helena E, för att det är inte alltid så lätt när man börjar i högstadiet, man kommer yngst in från olika mellanstadieskolor och så..."
- "Det är bra med en sådan här grej när skolan börjar och det är kul".

Tre träningstjejer ville arrangera ett event för att motivera fler jämnåriga tjejer och de ville helst bjuda in kvinnliga inspiratörer med rötterna från Ånge kommun, så de valde Johanna Ojala och Olina Eriksson. Detta är ett citat från deras projektansökan till Leader Mittland Plus, paraply projektet Young Events; "På skolan har det också varit mycket "tuffa ord" mot varandra och det har oftast kommit från killar. Många tjejer är därför "dämpade" och vågar inte vara med på idrotten p.g.a. alla tävlingsinriktade killar. Men eftersom att det bara är tjejer med på vårt event/träningar kan de våga mer och vara med på aktiviteterna utan att skämmas, därför bestämde vi oss för att starta detta projekt för att ge dem möjligheten till det."

Glesbygdsidentitet var på plats när Johanna Ojala gästade eventet och detta uttrycker ungdomarna;

- "det är coolt att de båda är härifrån"
- "det är bra att dom är här, för många tjejer vågar inte ta plats. Det vågar Johanna och Olina."
- "vi har på senaste tiden börjat få många typ föreläsare som kommer till skolan, det är bra när man gör nånting med den som är här."

Eventet arrangerades på skoltid av lärare Eva P och representanten Adam från Ung Företagsamhet där eleverna under en längre period fått arbetat med uppgiften, om du skulle få välja en tom lokal i Ånge kommun, vilken skulle du välja och vilken affärsidé skulle du bedriva där?

Lotten och Andrea blev inbjudna som jurymedlemmar för lyssna igenom samtliga pitchar

Detta är vad som framkom:

- "vi har nog aldrig fått gjort en sån här pitch förut, men nu har vi tränat"
- "jag är jättenervös, men det går bra"
- "vi har utvecklat idén om mek-ungdomsgård i Ljungaverk eller Torpshammar, med ett café, man ska kunna köpa t-shirts med den här loggan, vi ska ha ett samarbete med äldre och yngre och kanske till och med pensionärer vill vara där och kvällsjobba, man ska även kunna gå mek-utbildning i vår lokal."

Under förstudietiden har elever själva uppmärksammat att det är vanligt med ojämn könsfördelning på många jobb och utbildningar. Till exempel är det fler killar som väljer skogsutbildningar på gymnasiet, även fler tjejer som väljer till exempel omvårdnad. Detta ville uppmärksammas genom att skicka iväg högstadikillar att besöka omvårdnadsprogrammet och vise versa. Denna föreläsning av Norrskog var en del i tanken av att fler tjejer skulle få upp ögonen för skogsbranschen.

- "synd nu med Corona, för vi hade tänkt att efter den här föreläsningen med Norrskog så skulle vi tjejer få åka och se bland annat fordonslinjen, men vi skjuter på det"

Istället för Våruset 2020- Camp midadventure

Projektgruppen har under studietiden följt gruppen som satsade mot Våruset 2020 lite extra. På grund av Corona-läget, så ändrades slutmålet till att istället bli ett litet vårus runt Backestjärn och sedan äventyr uppe i höghöjdsbanor.

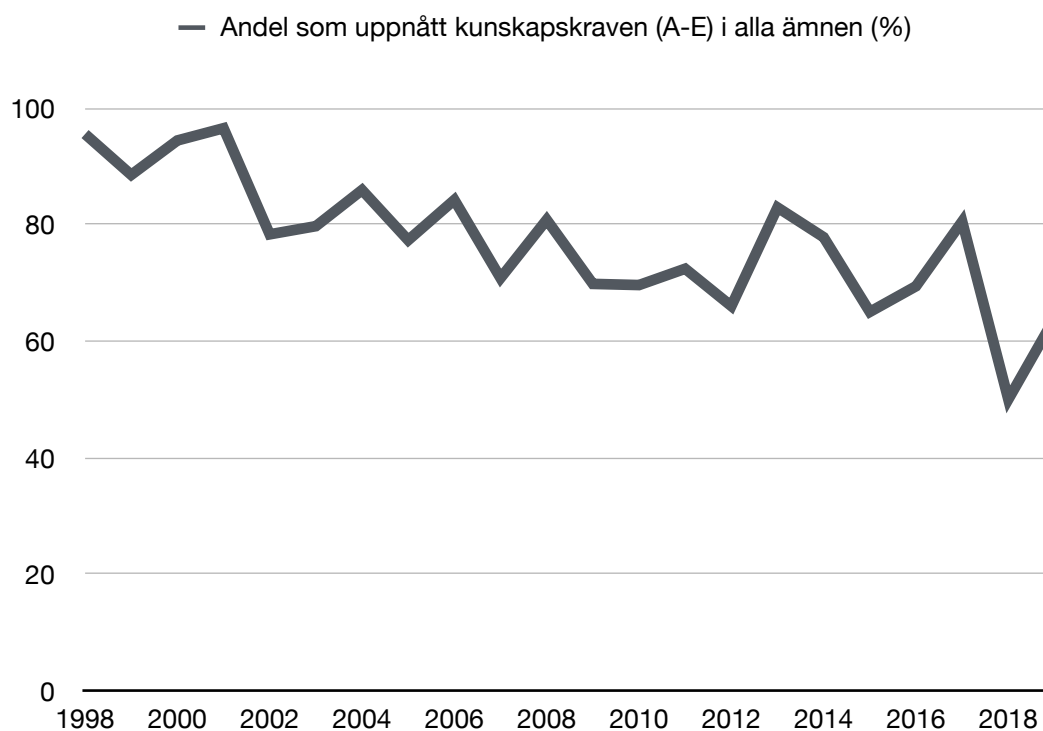
Detta är citat som framkom

- Våruset gruppen har varit jättebra, vi tycker att vi tjejer blivit starkare under det här året och det är viktigt
- Det är fortfarande killar som tar mest plats i stökiga miljöer, så det är jättebra om vi får fortsätta ha såna här typer av träningsgruppen

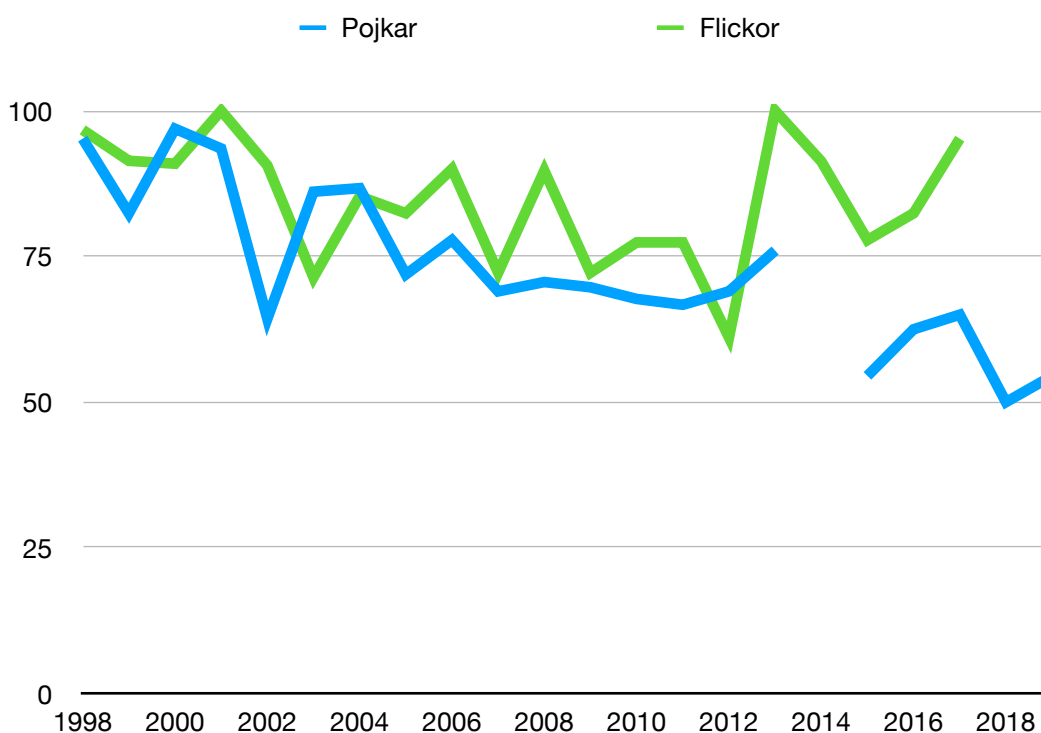
5. PROJEKTETS INNEHÅLL - STUDIE

5.3 Statistik

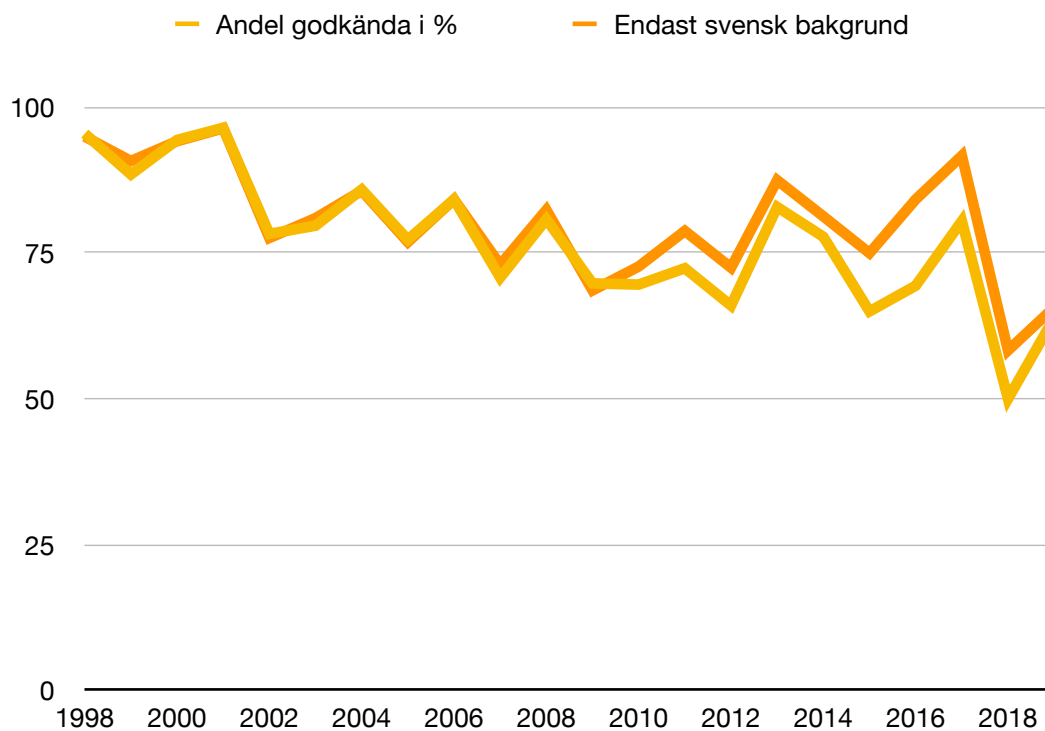
Sammanställning av statistik har genomförts i studien för att få förståelse av historik, nuläge, samt ge en bakgrunds bild till grön-gul-röd modellen

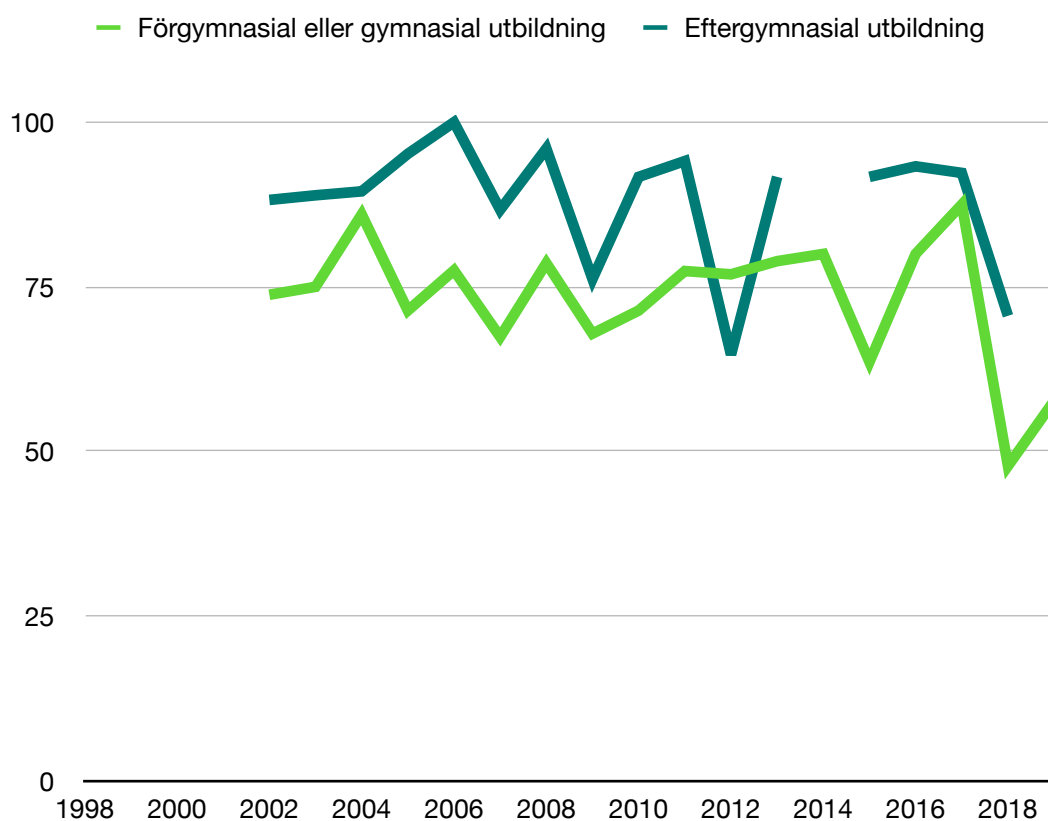
Procentandel som uppnått kunskapskraven (A-E) i alla ämnen - fördelning pojkar/flickor. -Där siffror saknas är antalet elever färre än 10.

Procentandel som uppnått kunskapskraven (A-E) i alla ämnen - med svensk bakgrund.

Procentandel som uppnått kunskapskraven (A-E) i alla ämnen - beroende av föräldrars utbildning.

6. DISKUSSION

I **generella drag** ser projektgruppen att så fort ni unga får vara med skapa att nya aktiviteter eller utveckla skolmiljön så skapas framtidstro. Vi har sett att det finns inga individer som kan sättas som syndabockar för att många av er unga uttryckt misstro till framtiden, utan det är ett stort pussel där varje person på hela bygden är involverad.

”**Bara**” genom att lyfta på locket, lyssna och antecknat ned vad ni unga tycker är ”Ej fungerande”- ”Utvecklingsbart” och ”Väl fungerande” i röd-gul-grön-modellen så ser vi att det påbörjats en positiv utveckling på Fränstaskolans högstadium. Under vår förstudietid januari 2019- juni 2020 så har nästan alla de punkter ni nämnt gått framåt och påvisat förbättring i.

I **jämförelse** med befintlig kunskap, så tror vi att det varit bra att Andrea och ”Håkki” hängt med er unga och iakttagit vad ni gör, säger och känner. Personalen, föräldrar och ungdomsgårdspersonal hade redan mycket kunskap om er, eftersom de ser och lyssnar till er dagligen. Vi tror att det varit en styrka att ha profilerna Andrea och ”Håkki” inne i er ungas miljö för att se saker med nya ögon. Vi tycker att LUPP-undersökningen är ett viktigt komplement till vår studie, men det behövs nog alltid vuxna som kan stötta er unga när ni vill driva era frågor. Skolverkets statistik är också en viktig källa till att förstå historiska utvecklingsmönster.

När **förstudien** startades ställde vi i projektgruppen frågan ”vad kan vi göra” och det vi insåg att vi kunde påbörja en förstudie som belyser vilka hinder ni unga i högstadieålder på Fränstaskolan har till att känna framtidstro? Vi har medvetet ställt väldigt öppna frågor för att det är ni unga själva som har svaren på era egna ”problem” och utmaningar.

Studien har som sagt varit öppen i frågeställningar om vad ni tycker skapar framtidstro et.c. och vi har tagit emot svar i väldigt spridda skurar, det kan tyckas att studien blivit spretig, men stora och komplexa frågor får stora och komplexa svar.

7. SLUTSATS

ATT GÖRA LISTA

Unga/ elever : Ska det bli positiv utveckling, med fler fritidsaktiviteter, event, roligare på Fränstagårn', finare skolmiljöer eller bättre skolbetyg, så måste utvecklingen börja hos er själva. Det vi uttryckt i denna rapport är att ni står inte själva, det finns många i bygden som vill hjälpa och stötta era idéer.

Föräldrar/bybor En punkt som vi alla behöver se över är vårt engagemang som leder till inflyttning, detta är otroligt viktigt om vi ska få ha våra skolor kvar.

Föreningsliv Det vi fått fram i rapporten är att föreningslivet har en möjlighet att få in fler aktiva om man kommer ihåg att göra reklam för sig.

Fränstagårn' Vi i projektgruppen förstår vilken situation ni hamnat i, men vi skulle så gärna vilja se lite friska tag efter corona-pandemin. Vi vill se ett närmare arbete med föräldrar, försök få in dem på föräldramöte där ni diskuterar vad de unga vill att gårn' ska innehålla. Sedan viktigast av allt att få med er unga i arbetet med hur gårn' ska vara och vilka aktiviteter som kan arrangeras.

PROJEKTGRUPP

Vi kommer:

- fortsätta påminna er elever och lärare vi arbetat med om att kontakta media och berätta om allt positivt som ni gör.
- fortsätta ha koll på arbetet med UF.
- ha koll på arbetet ni initierat till att tjejer ska få insikt i mansdominerade yrken och killar i kvinnodominerade yrken.
- arbeta individuellt med få till mer inflyttning till bygden.
- driva på så att kommunen efter corona-pandemin, återupptar fokus på Visions-arbetet med primärt kommunalanställda.
- ta upp engagemanget igen om skolnedläggningar kommer vara ett förslag

Skolpersonal & rektor Ta chansen nu när nya mentorer anställs hösten 2020 att inkludera dem i skolans arbete och arbeta uppreparande med vilka som är skolans regler så att ni orkar hålla i dem. Trots att det finns föräldrar som inte förstår skolans regler. Tillsammans fixar ni det! Politiker/tjänstemän Läs gärna det studien iakttagit på sid. 16

8. BILAGOR

8.1 Externa länkar och referenser

8.2 På plats observationer/dagboksanteckningar

Denna bilaga finns som en bakgrund till rapportens röd-gul-grön modell. Vi publicerar inte hela denna bilaga för att det är personliga åsikter och syftet är att rapporten är att visa generella drag.

8.3 Lokala referenser/intervjuer

Projektgruppen har arrangerat och deltagit i möten med följande lokala tjänstemän och organisationer för att få ytterligare bakgrund till "grön-gul-grön"-modellen

Kommunchef, Ånge kommun- Stefan Wallsten

Socialtjänsten chef, Ånge kommun- Rebecka Lindberg

Teaterverkstan Ånge- Gert Bergström

Utbildningsutvecklare Ånge kommun- Johanna Fanberg

Fältassistenterna, Ånge kommun- Peter Nyhlin, Stephanie Fanqvist

Ungdomsgårdspersonal Fränstagård: Lotta Backlund och Simone Eriksson

Idrottslärare: Terese Johansson

Lärare och projektaktör: Eva Pålsson

Resurslärare Fränstaskolan- Helena Elven

Lilla SocHum

Mental coach, Peak You- Anna-Karin F Gunnarsson